

TAFAKKUR

ZIYOSI

ilmiy-uslubiy jurnal
Тафаккур зиёси 3/2020

МУНДАРИЖА

ТАҲРИРИЯТ МИНБАРИ

Тўхтамишев Б.Қ. - Олий таълим тизимида масофавий ўқитишнинг такомиллашуви4.

ПЕДАГОГИКА ВА ПЕДАГОГИК ИННОВАЦИЯ

- Абдуллаев Х.Б., Темуров С.Й.** - Олий таълим жараёнида инновацион технологиялардан фойдаланиш.....6.
- Ханкельдиев Ш.Х., Ураимов С.Р.** - Теоретическая подготовка по физической культуре школьной системы образования.....9.
- Шукурова Х.** - Олий таълим тизимида касбий маҳоратни такомиллаштириш муаммолари.....11.
- Джуманов Ш.З.** - Бўлажак ўқитувчиларда коммуникатив қобилиятларини шакллантиришнинг ўзига хос хусусиятлари.....13.
- Яхшиева М.Ш., Фетхуллова Н.Х.** - Двигательные упражнения в аэробике и методы их программирования.....15.
- М. Eric De LESELEUC (INSHEA), GLENAT Jean-Marc.** - Including eterotopias: Exploring the uses of Argentine tango in the world of disability.....18.
- Холдоров Т.Х., Олимов А.И. Ҳасанов А.Т.,** - Туризмни ривожлантиришнинг ижтимоий педагогик истиқболлари..... 21.
- Норқўзиёва М.А.** - Бўлажак ўқитувчиларда касбий барқарорликни шакллантириш.....24.
- Равшанов О.А., Тўлишев Ж.А.** - Таълимда интерфаол усуллардан фойдаланиш бугунги кун талаби.....26.
- Тилакова М.А.** - Юқори синф ўқувчиларида креатив қобилиятларни ривожлантириш муаммолари.....28.

ПСИХОЛОГИЯ ВА ИНКЛЮЗИВ ТАЪЛИМ

- Раззоқова М. Қ.** - Мактабгача таълим ташкилотларида психологик хизматни ташкил этиш методикаси.....31.
- Сабирова К.А.** - Мактабгача ёшдаги болаларда билишга қизиқишни шакллантириш.....33.
- Ахмедова Н.А., Анорбоев Н.А.** - Ўқувчилар компетентлик сифатларини ривожлантиришнинг психологик асослари.....36.
- Мусаева Д.** - Интерактивные методы преподавания дисциплины "Клинические основы нарушений в развитии детей".....38.

ИЖТИМОИЙ ФАНЛАР

- Бурханов Т.М.** - Ёш ҳарбий хизматчилар маънавиятини юксалтириш муаммолари.....41.
- Султанова Г.С.** - Креатив ва инновацион тафаккур (фалсафий-эпистемологик таҳлил).....44.
- Холиқова Н.Д.** - Миллат манфаати акс этган янги ҳужжатлар тадқиқи48.
- Ахмедов И.Н., Каримов С.** - Шахсий қадриятларнинг инсон ҳаётини мақсадлари шаклланишидаги аҳамияти.....51.
- Тошбоев Ф.Э.** - Тақвим билан боғлиқ илмий билимларнинг археологик ёдгорликларда акс этишига доир.....55.
- Хонтураев Б.А.** - Жаҳон мамкалатларининг банк-молия институтлари томонидан кўрсатилаётган хизматларнинг ўзига хос хусусиятлари.....59.
- Эргашев Т.** - Ахборотлашган жамиятда ёшлар дунёқарашининг ижобий ва салбий тенденциялари62.
- Бердиев Ў.** - Ижтимоий билим тизимида тарихийликнинг ўрни.....65.
- Ҳашимов Ш. Ж.** - Ўзбекистонда миллий туризмга тизимли ёндашувнинг ижтимоий-фалсафий масалалари.....68.
- Болтаев А.** - Ўзбекистонда сунъий суғориш тизимининг ривожланиши тарихи ва бугунги ҳолати.....70.

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

- Қосимов У., Хидирова М.** - Ижод жараёни: Тоғай Мурод асарларининг яратилиши76.
- Юлдашева М.Б.** Нофилологик йўналишларда CLIL методи орқали талабаларнинг касбий компетенцияларини такомиллаштириш.....82.
- Султонова Ш. М.,** - Дин - маданият - тил уйғунлигининг фразеоконфессионимларда ифодаланиши84.
- Каримов Н.М.** - Рус тили фанидан нутқий фаолиятни ўстиришда оғзаки машқларнинг аҳамияти.....87.
- Юсупова Ш.Т.** - Ўзбек тилининг диний функционал услуби ҳақида айрим мулоҳазалар.....88.

МУНДАРИЖА

Исломов И.Х. - Ўзбек тилида ер сатҳи кўринишларини ифодаловчи атов бирликлари ва географик терминлар муносабати	91.
Саримсакова Д. М. - The forming sociolinguistic competence of future english language teachers through the use of authentic materials	94.
Дадабоев Х.А. - Немотируованные термины узбекского языка.....	96.
Каримова З.О. - Значение использования Интернет-ресурсов на занятиях иностранного языка.....	101.
Бойматов А., Пардаев М. - Немис тилида туркий сўзларнинг фонетик ассимиляцияси.....	102.
Жўраев М. - Комедия жанри ва танқидчилик	105.
Жумаева З.Ш. - Фразеологические антонимы русского и узбекского языков.....	108.

ТАБИИЙ ВА АНИҚ ФАНЛАР

Каримов О.О. - Замонавий 3Д-принтерлардан фойдаланиб ўқувчиларнинг ижодкорлик қобилиятларини ривожлантириш	111.
Эсонқулова Д.С., Камолова Ш.Н. - Бошланғич синф ўқувчиларининг экологик маданиятини шакллантиришнинг мазмун моҳияти.....	114.
Усмонов М.Р., Шогдорев Т.А. - Туризм географияси: назария, амалиёт ва методика.....	117.
Даминов Ф., Шарипов Ш, Абдурахмонов Б. - Кимё таълимида ўқитувчи инновацион фаолиятининг педагогик асослари.....	119.
Курбонов Э.К., Парманов А.А. - Минковский фазосида циклик сиртлар.....	123.
Алимов Б.Н., Қаршибоев О.Ш. - Умумий ўрта таълим мактабларида математикани ўқитишда юморлардан фойдаланиш.....	125.
Ҳакимов К.М. - Фориш тожиклари: Худудий жойлашуви ва айрим этнографик хусусиятлари.....	128.

ЁШ ТАДҚИКОТЧИЛАР

Зарипова Р.И. - Фразеологик бирликларга хос тил нормалари.....	133.
Абдуллаева Н.М. - Интеграциялашган таълимнинг моҳияти.....	135.
Абдуллаева Д.С. - Зулфия Қуролбой қизининг "Ҳилола" ҳикоясида психологизм.....	138.
Даминова Ю.С. - Профессионал таълим муассасаларида ёш педагогларнинг касбий мослашувчанлигининг ташкилий-педагогик жиҳатлари.....	141.
Орипова Ф. - Шахс интеллектуал ва ижодий фазилатларини шакллантиришда тафаккур идроки тарбияси	144.
Арчабаева Н. - Дейксис ҳодисасининг лисоний моҳияти.....	147.
Солижонов М.З. - Фольклор матнда концептуал майдон таҳлили намуналари (ривоятлар изолида).....	151.
Сохибова З. - Тўра Сулаймоннинг баҳор ҳақидаги икки шеъри хусусида.....	153.
Мадиримова С.М. - Мутриб Хонахаробнинг баёзга кўчирилган газаллари ҳақида	156.
Пардаева Н.Ф. - Анбар Отин "якка байтлар"и бадиияти.....	159.
Ганиева Г. - Ҳозирги замон англиз ва ўзбек тилларида топонимларнинг лингвокультурологик жиҳатлари.....	162.
Саидова Г.Х. - Бошланғич синф она тили дарсларида дидактик ўйинлар қўлланилишининг назарий жиҳатлари.....	164.
Ахмедов Т.А., Азимов М.А. - Глобаллашув даврида ёшларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш зарурияти.....	168.
Музаффаров С.И. - Инсон - ахлоқий ҳаётнинг бош субстанционал элементи.....	171.
Исаева Ш.М. - Некоторые аспекты перевода произведения Юсуфа Хос Ходжиба "Кутадгу билиг" на английский и русский языки.....	175.
Эгамбердиева А.М. - Талаба-ёшларда фаол фуқаролик позициясини шакллантиришда таълим тизимининг ўзига хос жиҳатлари.....	177.
Низамиддинов Д.Н., Суярова А.И. - Изучение классических концепций мифа в европейской науке XX века	181.
Кубаев А.С. - Раҳбар коммуникатив фаолиятини такомиллаштиришнинг назарий-услубий асослари (ўрта махсус таълим муассасалари мисолида).....	183.
Курбонов Н.Я. - Ўқитувчи фаолиятида касбий коммуникатив компетенция ва мулоқотнинг аҳамияти.....	186.
Сағдуллаева Н. - Эркин Воҳидовнинг шеърий санъатларни қўллаш маҳорати.....	189.
Муртазаева Ф.Р. - Зулфия Қуролбой қизи асарлари бадиияти.....	191.

ЖАВОНДАГИ ҲАЗИНА

Норбеков Ф.Н., Норбекова Р.У. - Артур Конан Дойл ижодида илмий фантастика	196.
--	------

БОШ МУХАРРИР

Шавкат ШАРИПОВ -
педагогика ф. д., профессор

БОШ МУХАРРИР ЎРИНБОСАРЛАРИ

Усмонжон ҚОСИМОВ - фил. ф. д.
Файрат ҚОДИРОВ - биология ф. н., доц

МАСЪУЛ КОТИБ

Фаррух АҚЧАЕВ - тарих
ф.б.ф.д., (PhD)

ТАРЖИМОНЛАР:

Намоз КАРИМОВ,
Эльдар ҲАСАНОВ
(рус тили)
Камолиддин НОРМУРОДОВ
(инглиз тили)

САҲИФАЛОВЧИЛАР:

Гулжаҳон КОДИРОВА
Сора НОРҚУЛОВА

НАВБАТЧИ МУХАРРИР:

Феруза ЖУМАЕВА - филология
ф.б.ф.д., (PhD)

Журнал андозаси Ахборот
технологиялар марказида

Собир СИБГАТУЛЛИН
Собит НОРМУҲАММЕДОВ
томонидан тайёрланди

Муассис — Жиззах давлат
педагогика институти

Журнал йилда 4 маротаба
(ҳар чорақда) чоп этилади.

Матнлардан фойдаланилган кўчирма
ва маълумотлар аниқлиги учун
муаллифлар масъулдирлар.

Журналдан кўчириб босилганда
манба қайд этилиши шарт

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ АЪЗОЛАРИ:

Анатолий САГДУЛЛАЕВ - тарих ф. д., академик
Комилжон ТОЖИБОЕВ - биология ф. д., академик
Жак МИКЛОВИК - INSHEA университети профессори
(Франция)
Василий КОЧУРКО - Баранович ДУ профессори техника ф.д.
(Белоруссия)
Гулсем ЛЕКЕРОВА - психология ф.д., профессор (Жан.
Қозоғистон)
Фурқат ЖЎРАҚУЛОВ - сиёсий ф. д., доцент
Ботир ТЎХТАМИШЕВ - техника.ф.н., доцент
Сарвар НАЗАРҚОСИМОВ - социология ф. б. ф. д., (PhD)
Бахтиёр ТЎРАЕВ - фалсафа ф.д., профессор
Бахти ОЧИЛОВА - фалсафа ф.д., профессор
Қозоқбой ЙЎЛДОШЕВ - педагогика ф. д., профессор
Умрзоқ ЖУМАНАЗАРОВ - филология ф. д., профессор
Абдуғафур МАМАТОВ - филология ф. д., профессор
Раҳматулла БЕКМИРЗАЕВ - физика-математика ф. д.,
профессор
Ойбек АХМЕДОВ - филология ф.д., профессор
Гулчеҳра АГЗАМОВА - тарих ф. д., профессор
Ҳамид МЕЛИЕВ - педагогика ф. н., профессор
Худойберган МАВЛОНОВ - биология ф. д., профессор в.б.
Кўчқор ҲАКИМОВ - география ф. н., профессор в.б.
Рустам АБДУРАСУЛОВ - психология ф. д., профессор в.б.
Зухра ЯХШИЕВА - кимё ф. д., доцент
Абдунаби ХОТАМОВ - фалсафа ф. н., доцент
Мухторкул ПАРДАЕВ - тарих ф. н., доцент
Раббим ЮСУПОВ - техника ф. н., доцент
Олег КИМ - филология ф. н., доцент
Абдували Шамсиев - иқтисод ф. н., доцент
Суннатullo СОИПОВ - филология ф. н.
Юлдуз КАРИМОВА - филология ф. н.
Омон ИСАРОВ - филология ф. н.
Шерали АБДУРАИМОВ - педагогика ф. б. ф. д., (PhD)

Журнал Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий Аттестация комиссияси-
нинг филология, фалсафа ва педагогика фанлари бўйича эксперт кенгаши (2018 йил 29 декабр-
даги 260/6-сон баённомаси) тавсияси билан нашрлар рўйхати киритилган.

**Журнал Жиззах вилояти Ахборот ва оммавий коммуникациялар бошқармасидан 2020 йил 25 апрелда
06-042 рақам билан қайта рўйхатга олинган. Журналнинг халқаро ISSN рақами: 2181-6131**

МАНЗИЛ: 130100, Жиззах шаҳри,
Ш.Рашидов кўчаси, 4-уй, бош бино
ТЕЛЕФОН: (99872) 226 02 93,
(99897) 644 84 44
ФАКС: (99872) 226-46-56

"ЖИЗЗАХ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ"
ТАҲРИРИЙ-НАШРИЁТ БЎЛИМИ

Жиззах шаҳри, Шароф Рашидов кўчаси, 4-уй
2020 йил 25 сентябрь куни bosmaxonaга топширилди.
Қоғоз бичими А4 Буюртма: 09
Нашр адади: 100

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРДА КАСБИЙ БАРҚАРОРЛИКНИ ШАКЛЛАНТИРИШ

Норкўзиёва Манзура Абдурахмоновна - ўқитувчи, Жиззах давлат педагогика институти.

АННОТАЦИЯ:

Ушбу мақолада бўлажак ўқитувчиларнинг касбий барқарорлигини шакллантириш технологияси ёритилган.

КАЛИТ СЎЗЛАР: Бўлажак ўқитувчи, барқарорлик, билим, ўқув жараёни, замонавий педагогик технология, педагогик маданият, педагогик маҳорат.

В данной статье освещены технологии формирования профессиональной востребованности будущих учителей.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: Будущие учителя, востребованность, знание, учебный процесс, современные педагогические технологии, педагогическая культура, педагогическое мастерство

This article illustrates the procedures of forming professional stability of future teachers

KEY WORDS: Future teachers, stability, knowledge, learning procedure, modern pedagogical techniques, pedagogic culture, pedagogic skill.

Бугунги кунда таълим тизимида фаолият юри-таётган инсонларнинг фаолиятини рағбатлантириш, турмуш-тарзини яхшилаш ва уларнинг жамиятда мавқеини оширишга қаратилган бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Масалан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг (05.06.2018 й. ПҚ-3775) "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорида қуйидаги масалаларни бўлажак ўқитувчиларнинг онгига сингдириш жараёнида, давлат томонидан ўқитувчи мавқеини оширишга қаратилган истиқболли дастурларнинг мазмун-моҳиятини англаштириш орқали касбий барқарорликка қадам ташлаб борилади. Бунда, "таълим йўналишларининг ўзига хос жиҳатларини инобатга олган ҳолда талабалар билимини баҳолашнинг замонавий, шаффоф ва адолатли (автоматлаштирилган, портфолио, тест синовлари, ижодий иш, антиплагиат ва ҳ.к.) усулларини, шу жумладан, муайян фандан дарс берган педагогнинг яқуний назорат жараёнларидаги иштирокини истисно этадиган тизимни жорий этиш" орқали талабаларнинг ўзига бўлган ишонч тўғрисида шакллантирилади. Бу эса келгусида ўз фаолиятида қўрқмасдан ишлашига замин яратади. Ушбу қарорнинг энг қувонарли томонларидан бири "2019 йил 1 мартгача бўлган муддатда 2019/2020 ўқув йилидан бошлаб олий таълим муассасаларида "талабанинг ўзлаштириш даражаси - профессор-ўқитувчилар фаолиятини баҳолашнинг асосий мезони" тамойилини жорий қилишнинг аниқ механизмларини белгилаш бўйича тегишли чора-тадбирлар кўрсин. Бунда ушбу тамойил талабларига жавоб бермайдиган профессор-ўқитувчилар билан меҳнат шартномасини бекор қилишгача бўлган чоралар кўриш белгилансин" - дейилган. Демак, ҳамма саъйи-ҳаракатлар талабаларнинг баркамоллик сифатларининг шакл-

ланишига қаратилган. Энди ҳар бир профессор ўқитувчи талабанинг чуқур билимга эга бўлиши устида бош қотиради. Акс ҳолда, меҳнат шартномаси бекор қилинади. Қарордаги муҳим жиҳатлардан яна бири шундан иборатки, "2018/2019 ўқув йилидан бошлаб олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларининг вақтини ўқув жараёнига хос бўлмаган ишларга сарфлашнинг олдини олиш ҳамда уларни талабалар билан кўпроқ ишлашга йўналтириш, шу жумладан, "устоз-шогирд" тизимини жорий этиш мақсадида ўқув юктамаларини ҳисобга олган ҳолда профессор-ўқитувчилар "вақт меъёрлари"нинг янги механизмларини ишлаб чиқсин ва белгиланган тартибда тасдиқласин". Талаба сифатли таълим олиш ҳуқуқига эга. Шунинг учун ушбу қарорда профессор-ўқитувчиларининг вақтини ўқув жараёнига хос бўлмаган ишларга жалб қилиш тақиқланди. Мисол учун, кўчаларни тозалатиш каби ишларга жалб қилиш. Талабалар тўлақонли сифатли билимга эга бўлишлари учун "Барча олий таълим муассасаларида самарали жамоатчилик назоратини жорий этиш" масаласи ўрин олган. Эндиги кунда ўқитувчилик касбига қизиқиши бўлмаган йигит-қизлар педагогика олий таълимига ўқишга кириб қолиши жуда қийин, чунки "илғор халқаро имтиҳон тизимлари (TOEFL, IELTS, CEFR, SAT General, SAT Subject ва ҳоказо) сертификатларига эга бўлган абитуриентларга тегишли фанлардан белгиланган энг юқори балл бериш ва ушбу фанлар тест синовидан озод қилиш тартиби" жорий қилинмоқда¹.

Шу билан бир қаторда бўлажак ўқитувчиларнинг касбий барқарорлигини таъминлашда, педагогика олий таълимининг таълимий - тарбиявий жараёнларида буюк педагоглар фаолиятига мумкин қадар кўпроқ мурожаат қилиш керак. Уларнинг асарларини ўқишни мажбурий қилиб, асардаги етакчи ғоялар таҳлил қилинсин. Мисол учун, ҳалқимизнинг буюк педагоги ва ёзувчиси Абдулла Авлонийнинг қуйидаги фикрини таълим-тарбия жа-

¹ "Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" 05.06.2018 й. ПҚ-3775 "Қонун ҳужжатлари маълумотлар миллий базаси, 06.06.2018й, 75/1313-сон"

раёнида таҳлил қилиб мазмунини англатиб бориш мақсадга мувофиқдир. "Тарбияни кимлар қилур? Қайда қилинур? деган савол келадур. Бу саволга, "биринчи уй тарбияси. Бу она вазифасидур. Иккинчи, мактаб ва мадраса тарбияси. Бу ота, муаллим, мударрис ва ҳукумат вазифасидур", - деб жавоб берсак, бир киши деюрки, "қайси она-ларни айтурсиз, билимсиз, боши пахмоқ, қўли тўқ-моқ оналарми? Ўзларида йўқ тарбияни қайдан олиб берурлар", дер. Мана, бу сўз кишининг юрагини эзар, бағрини ёндурад. Отасига нима дерсиз, десак, қайси ота? Тўйчи, улоқчи, базмчи, дўмбирачи, карнайчи, сурнайчи, илм қадрини билмаган, илм учун бир пулни кўзлари қиймаган, замондан хабарсиз оталарни айтурсизми? Аввал ўзла-рини ўқитмак, тарбия қилмак лозимдур", - дер. Мана бу сўзни эшитгач, умид қўллари қўлтуққа урилур. Хайр, бўлмаса муаллимчи десак, "қайси муаллим? Мақсади пул, маслаги шуҳрат, юқори мактабларда ўқумаган, "усули таълим" кўрмаган муаллимларни айтурсизми? Аввал ўзлари до-рилмуаллимин"ларда ўқимақлари, сўнгра дарс бермақлари лозимдур"².

Бўлажак ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини, билимини, барқарорлигини шакллантириш бо-расида юқоридаги фикрлар доимо талабаларнинг диққат марказида туриши керак.

Бўлажак ўқитувчиларнинг касбий барқарорли-гини таъминлашда: а) уларни ижтимоий ва пе-дагогик дунёқарашини таркиб топтириш ҳамда таълим тизимига мақсадли ёндашув ҳиссини уйғотиш; б) талабаларда интеллектуал салоҳиятни таркиб топтириш в) илмсизликка нисбатан кура-шувчанлигини ошириш. г) талабаларда касбий бурчга нисбатан жавобгарлик ҳиссини ошириш; д) талабаларда миллатлараро тотувлик туйғусини қарор топтириш; ж) талабаларни ўз ўқувчиларига нисбатан адолатли бўлиш, унинг шаъни, ор-ному-си учун курашиш туйғусини ошириш муҳимлиги билан ажралиб туради.

Бўлажак ўқитувчиларда касбий барқарор-ликни таъминлаш - педагогик фаолиятнинг узлуксиз жараёни бўлиб, унда ҳар бир профессор - ўқитувчи талабаларни ўзлари танлаган касбга нисбатан янада меҳрини уйғотиш билан бир қаторда педагогиканинг сир - асрорлари билан яқиндан таништириб бориши кутилаётган на-тижага эришишида муҳим омил ҳисобланади.

"Фаолиятдан кутиладиган натижа психологияда мақсад дейилади. Ўқув жараёнининг бошқари-лиши иккита асосий мақсадни кўзда тутлади. Улардан биринчиси, ўқув жараёнини тўғри ташкил эта олиш, иккинчиси эса ўқувчиларнинг шахсий қизиқиш ва эҳтиёжларини қондиришдир. Ана шу мақсадлар бошқаришнинг вазифаларини бел-гилаб беради. Демак, ўқув жараёнини бошқариш-нинг:

- биринчи вазифаси ташкилий бўлиб, ўқув-чиларнинг таълим ва тарбияси бўйича ижтимоий бюртмаларни қондириш;

- иккинчи вазифаси- бевосита ўқувчининг қизи-

қиш ва талабларини қондиришга йўналтирилган ҳолатдаги ижтимоий вазифадир. Шунингдек, бу вазифа ўқувчиларни кўтаринкилик, яхши кайфият ва ўқув жараёнидаги ишчанликни юзага кел-тиришни ҳам ўз ичига олади³. **Бунда:**

- Замонавий педагогик технологияларнинг сўнг-ги намуналари билан яқиндан таништириб бориш ва амалиётда қўллаш олиш имкониятини яратиш;

- бўлажак ўқитувчиларнинг касбий тайёргар-лигини доимий равишда ошириб бориш;

- бўлажак ўқитувчиларнинг ижобий фазилат-ларини шакллантириш ва ривожлантириш;

- ўқитишнинг мазмунини асосан дунё ҳақидаги илмий билимлар ташкил этишини тушунтириб бориш;

- бўлажак ўқитувчиларни кабий фаолиятга тайёрлашда шахснинг муайян бир ёшига хос бўл-ган анатомик, физиологик ва психологик хусу-сиятларни чуқур ўргатиш;

- бўлажак ўқитувчиларни кабий фаолиятга тайёрлашда педагогикада инсон тарбиясига қўй-ладиганасосий талаблар (ҳуқуқи, ижтимоий-лашуви, ривожланиши, дунёқараш...)ни ўргатиш;

- бўлажак ўқитувчиларни кабий фаолиятга тайёрлашда педагогиканинг услубиёти, қабул қилинган қонун ва қоидалар тўғрисидаги илмий тасаввурлар бойитилади.

- бўлажак ўқитувчиларни кабий фаолиятга тай-ёрлашда коммуникатив муносабатларни шакллан-тириш қабилар.

Биз яхши биламизки, бугунги кунда замонавий педагогик фаолиятнинг муҳим таркибий қисмла-ридан бири сифатида касбий мотивация мой-донга чиқади. Педагогик жараёнда ташқи ва ички мотивлар ажралиб туради. Буни бўлажак ўқи-тувчиларга доимий равишда тушунтириб бориш эртанги кундаги педагогик фаолиятнинг самарали бўлишини таъминлайди⁴. Бўлажак ўқитувчилар касбга мослашишда ташқи мотив ва ички мотив ўзи нимани англатишини билишлари зарур. Шу-нинг учун ҳам биз уларнинг касбий барқарорли-гини таъминлашимизда ташқи мотив сифатида бирор бир нарсага эришиш истагини, ички мотив сифатида эса ўз фаолиятининг жараёни ва на-тижасига эътибор беришни мисол тариқасида келтириб ўтишимиз мумкин. Бўлажак ўқи-тувчиларда касбий барқарорликни шакллантириш жараёни турли туман хатти-ҳаракатларнинг умумлашмасидан иборат бўлиши ҳам мумкин. Мисол учун бўлажак ўқитувчиларнинг касбий барқарорлигини таъминлаб боришга эришиш учун, уларда педагогик маҳорат, педагогик техника, педагогик маданиятни узлуксиз равишда эгаллашга оид билимлар билан куруллантириш муҳимдир. Унинг натижасида педагогик фаолиятни оқилона ташкиллаштириш ва уни замон талабларига мос равишда олиб боришига имкон берадиган педагогга хос хусусиятлар ва фазилатлар шаклланади. Бу эса ўқитувчиларнинг касбий барқарорлигини таъминлашга хизмат қилади.

Такризи: п.ф.н. доцент, Н.Кушвақтов.

² Абдулла Авлоний. Туркий Гулистон ёхуд ахлоқ. - Т.: Ўқитувчи, 1992. - Б. 160.

³ Абдуллаев А. Маънавий ва иқтисодий тафаккур. - Т.: Маънавият, 1999. - 104 б.